

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ, Србин из Даља, "путник кроз васиону и векове", грађевински инжењер, доктор техничких наука, академик, професор Београдског универзитета, потпредседник Српске академије наука и уметности. Научник који је математички објаснио настанак ледених доба, творац нове методологије у климатологији, отац климатског моделирања, аутор најпрецизнијег астрономског календара и пенмар многих значајних грађевинских објеката у свету и Србији, данас је, по светским мерилима, признат као један од великана науке XX века.

ХРОНОЛОГИЈА ЗНАЧАЈНИХ ДОГАЂАЈА

1879- рођен 28. маја, у Даљу;

1885-1889-стиче основно образовање приватно, а испите за сва четири разреда положио је у Осијеку;

1889-1896-похађа седморазредну Реалку у Осијеку;

1896-уписује студије грађевине на Техничкој високој школи у Бечу;

1902-полаже дипломски испит оценом "врло способан";

1904-брани докторску дисертацију и постаје први Србин, доктор техничких наука;

1905-1909-ради као грађевински инжењер у Бечу;

1905-на лицитацији за извођење радова на Београдској канализацији обезбеђује фирми барона Питела из Беча изградњу савског колектора у Београду;

1906-заједно са баумајстором Кројцом заштитио је први, од укупно шест патената из области грађевинарства, углавном из области армирано-бетонских конструкција.

1908-пројектује најповољнији облик резервоара за воду запремине од милион литара;

1909-изабран је за вавредног професора примењене математике на Београдском универзитету;

1912- за потребе српских железница пројектује армирано-бетонске мостове на прузи Ниш-Књажевац;

1912-учествује у балканском рату;

1912-1913-публикује више научних радова из математике и небеске механике (Прилог теорији Математичке теорије климе-Глас Српске краљевске академије-СКА, 1912; О примјени математичке теорије спровођења топлоте на проблеме космичке физике-Југославенска академија знаности и умјетности, 1913; О распореду сунчеве радијације на површини Земље- СКА, 1912.);

1914- жени се Христином-Тинком Топузовић;

1914-1918-затечен у Даљу, на свадбеном путу (лето 1914.), бива интерниран прво у гарнизонски затвор у Осијеку, потом логор у селу Турањ у Карловцима, затим у заробљенички логор у Нежидеру, потом доспева у Будимпешту, где се налази под присмотром полиције; у Мађарској академији наука и Централном метеоролошком институту враћа се свом позиву и од заточеника опет постаје научник;

1918-по завршетку Првог светског рата, враћа се у Београд;

1919-изабран је за редовног професора примењене математике Филозофског факултета у Београду;

1920-изабран је за дописног члана Српске краљевске академије и Југославенске академије знаности и умјетности у Загребу; у Паризу је објављена књига "Математичка теорија топлотних појава изазваних Сунчевим зрачењем";

1922-активно сарађује са познатим научницима Кепеном и Вегенером, своју прву криву осунчавања за њихову књигу "Клима геолошке прошлости";

1923-на Свеправославном конгресу у Цариграду излаже свој предлог измене јулијанског календара, који бива усвојен, мада не и примењен у свим православним црквама; на предлог Министарства просвете, српски краљ Александар Карађорђевић одликује га Орденом Светог Саве трећег реда;

1924-изабран је за редовног члана Српске краљевске академије;

1925-почиње писање своје најпопуларније књиге "Кроз васиону и векове";

1926-започиње дугогодишњу сарадњу с војском на пројектовању армирано-бетонских конструкција војних објеката;

1926-1928-обавља функцију декана Филозофског факултета;

1927-изабран је за почасног члана Матице српске;

1928-1931-интензивно сарађује с Кепеном и Вегенером: припрема прилоге за Приручник за геофизику и Приручник за климатологију; учествује у изградњи аеродрома у Мостару, Бежанији, Скопљу, Загребу и Дубровнику;

1932-1934-бави се проучавањем кретања полова: Нумеричка израчунавања секуларне путање Земљиних полова ротације, Глас СКА, 1933; учествује у стручним експертизама при градњи великих здања у Београду и Земуњу;

1935-1936-обавља функцију секретара Природњачког одељења СКА; учествује на III конгресу за проучавање квартара у Бечу; пројектује Ковницу новца у Топчидеру (Завод за израду новчаница);

1937-предлаже Николу Теслу за редовног члана Српске краљевске академије;

1939-отпочиње рад на свом животном делу "Канон осунчавања Земље";

1941-завршава рад на "Канону"; одштампана књига је оштећена при бомбардовању Београда 6. априла; одређен је за вршиоца дужности секретара Академије; започиње рад на књизи "Кроз царство наука";

1942-1944-највећи део времена проводи повучено, пишући "Кроз царство наука";

1944-враћа се својим дужностима на Универзитету и у Академији;

1945-1947- ради на уџбенику "Историја астрономије"; као делегат Српске академије наука и уметности, учествује на прослави тристогодишњице рођења Исака Ђутна у Лондону (1946); започиње писање уџбеника "Астрономска теорија климатских промена и њена примена у гефизници";

1948-изабран је за потпредседника Академије (ову функцију обављао је у три мандата); учествовао је у раду Међународног астрономског конгреса у Цириху;

1950-завршава први део књиге "Успомене, доживљаји, сазнања";

1952-издаје ново издање књиге "Кроз васиону и векове";

1953-учествује на IV конгресу Међународног друштва за проучавање квартара у Риму;

1954-Академски сенат Велике техничке школе у Бечу, поводом 50 година од његовог проглашења за доктора техничког наука, додељује му златну докторску диплому за успешан рад на развоју техничких наука и подизање угледа те велике школе;

1955-последњи пут је посетио Беч и том приликом је одржао два предавања у којима је сублимирао своје студентско и инжењерску праксу у Бечу (Техничкој високој школи) и хронологију својих научних истраживања леденог доба (у Аудиторијуму бечког Универзитета); изабран је за члана Академије природних наука у Халеу;

1956-1956-завршава рад на књизи "Успомене, доживљаји, сазнања"; на прослави стогодишњице рођења Николе Тесле говори као представник САНУ;

1958-12. децембра преминуо је и сахрањен је на Новом гробљу у Београду.